

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Микола Міхновський – романтик української ідеї

Бібліографічний покажчик

Полтава 2023

Микола Міхновський – романтик української ідеї : бібліогр. покажч. / уклад.: В. П. Балюк, С. В. Спірякова (відп. за вип.), О. В. Токміленко; Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Бібліотека імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха. Полтава, 2023. 15 с.

До покажчика ввійшли наукові публікації, які розкривають зміст досліджуваної тематики з фонду Бібліотеки імені Михайла Андрійовича Жовтобрюха Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

*У **передмові** до покажчика дана коротка довідка про Миколу Міхновського – українського політичного та громадського діяча, ідеолога українського самостійництва, першого представника українського націоналізму, адвоката, публіциста, діяча Української Республіки і організатора її війська, збройних сил.*

*Покажчик складається з двох розділів, а саме: «**Бібліографія праць М. І. Міхновського**» та «**Бібліографія праць про М. І. Міхновського**». Документи упорядковані в алфавітній послідовності розташування бібліографічних записів (112 джерел). Хронологічний обсяг матеріалу з 1983 р. по 2023 р. Бібліографічний опис та скорочення слів здійснено згідно з чинними державними стандартами України (ДСТУ 8302:2015).*

Видання адресоване широкому загалу користувачів: науковцям і викладачам закладів вищої освіти, студентам, вчителям, учням загальноосвітніх шкіл, бібліотечним працівникам, усім небайдужим до історії становлення і розвитку незалежної України.

Микола Міхновський – романтик української ідеї

1873 рік. 31 березня – на Полтавщині у родині сільського священика народився Микола Міхновський – адвокат, ідеолог самостійницької течії в українському русі початку ХХ століття. Він – автор програмного документу **Братства тарасівців «Кредо молодого українця»** та брошури **«Самостійна Україна»**. Микола Міхновський був нащадком старовинного козацького роду. Його батько знав багато українських пісень та дум, чому навчив і сина. А богослужіння правив українською.

Навчаючись на юридичному факультеті Київського університету Св. Володимира, Міхновський увійшов до таємної політичної організації «Братство тарасівців». «Нашому поколінню належить створити українську національну ідеологію для боротьби за визволення нації і для створення своєї держави. – так окреслив «Кредо...» Міхновський. Зреалізувати ці ідеї Братство не змогло, натомість практично усі його члени опинилися за ґратами.

1899-го він з коханою переїхав до Харкова, тікаючи від її чоловіка. Але шлюб не склався. Тут Міхновський займався адвокатською практикою і швидко зійшовся з місцевою українською громадою. 1900-го він разом зі студентами влаштував у Харкові концерт, присвячений 100-річчю «Енеїди» Івана Котляревського, виступав перед учасниками Шевченківських свят у Полтаві і Харкові, закликав до збройної боротьби за права українського народу.

Міхновський відгукнувся на пропозицію керівників новоствореної Революційної української партії (РУП) і написав для неї програму «Самостійна Україна». «Над нами висить чорний стяг, а на ньому написано: смерть політична, смерть національна, смерть культурна для української нації! – йшлося у програмі, яка вийшла брошурою 1900-го року у Львові, – І от посеред таких лихих обставин ми зійшлися до купи, ми згуртувалися в одну сім'ю, перейняті великим болем та жалем до тих страждань, що вщерть наповнили народну душу і, хай навпаки логіці подій, ми виписали на прапорі: одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від гір карпатських аж по кавказькі».

1902-го, після розриву з РУП, Міхновський заснував Українську народну партію (УНП), для якої написав маніфест «10 заповідей УНП». З усіх сил він намагався донести свої ідеї до людей: заснував україномовний журнал, друкував свої дописи у пресі, видавав книжечки, в судах захищав українських активістів. Він

одним з перших почав відстоювати ідею формування власних збройних сил. На початку Української революції 1917-1921 років він заснував Український військовий клуб імені Павла Полуботка, став одним з організаторів 1-го Українського полку ім. Хмельницького.

Після встановлення гетьманату Павлові Скоропадському пропонували кандидатуру Миколи Міхновського на посаду голови уряду. Гетьман запропонував тому лише пост «бунчужного товарища» (особистого радника), від якого Міхновський відмовився.

Після встановлення більшовицької влади він деякий час жив на Кубані, а 1924-го повернувся до Києва, де його одразу ж заарештували органи ГПУ.

Його розчаруванню не було меж. «Ворожі до українства численні елементи й свої ж таки обивателі-малороси, скептично байдужі до національних прагнень українського народу, створювали те глинясто-болотисте тло, на якому не знаходили ґрунту вияви міцної національної енергії», – так описав кийвські місяці життя Миколи Міхновського його колега по педагогічному технікуму Микола Марченко.

3 травня 1924 року Миколу Міхновського знайшли повішеним у саду садиби його друга Володимира Шемета. У передсмертній записці було таке: «Ніж вони мене, краще я сам себе»...

Бібліографія праць М. І. Міхновського

1. Міхновський М. Відкритий лист Революційної Української Партії до міністра внутрішніх справ Сіпягіна. *Українська суспільно-політична думка в 20 столітті* : документи і матеріали: в 2 т. / упоряд. Т. Гунчак, Р. Сольчаник. [Б. м. в.], 1983. Т. 1. С. 73–74. (Б-ка прологу і сучасності. Ч. 157).
2. Міхновський М. Націоналізм – всесвітня сила. *Націоналізм* : антологія / упоряд.: В. Проценко, В. Лісовий ; Наук. т-во ім. В. Липинського. Київ, 2000. С. 161–162.
3. Міхновський М. Націоналізм і космополітизм. *Націоналізм* : антологія / упоряд.: В. Проценко, В. Лісовий ; Наук. т-во ім. В. Липинського. Київ, 2000. С. 162–171.
4. Міхновський М. Самостійна Україна. *Націоналізм* : антологія / упоряд.: В. Проценко, В. Лісовий ; Наук. т-во ім. В. Липинського. Київ, 2000. С. 159–160.
5. Міхновський М. Самостійна Україна. *Пам'ять століть*. 2009. № 3/4. С. 160–169.
6. Міхновський М. Самостійна Україна. (Промова). *Українська етнічна нація* / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський. Київ, 2012. С. 166–174.
7. Міхновський М. Самостійна Україна. *Українська суспільно-політична думка в 20 столітті* : документи і матеріали: в 2 т. / упоряд. Т. Гунчак, Р. Сольчаник. [Б. м. в.], 1983. Т. 1. С. 61–72. (Б-ка прологу і сучасності. Ч. 157).
8. Міхновський М. Самостійна Україна. Робітниче свято першого мая. Робітнича справа в програмі Української Народної партії. Х заповідей УНП. Справа української інтеграції в програмі Української Народної партії. *Політологія кінець XIX – перша половина XX ст.* : хрестоматія / за ред. О. І. Семківа. Львів, 1996. С. 126–160.

Бібліографія праць про М. І. Міхновського

9. Белебега І. Міхновський – основоположник українського націоналізму. *Заповіт батьків*. 2011. № 2. С. 133–142.
10. Біля витоків української багатопартійності. *Політична історія України. XX століття* : У 6 т. / під ред. І. Ф. Курас та ін. Київ, 2002. Т. 1 : На зламі століть (кінець XIX ст.- 1917 р.). С. 127–139.
Про програму "Самостійна Україна" Михайла Міхновського.
11. Блажко А. Михаїл Міхновський: "...Хай спиниться, бо він зробить найбільший злочин проти свого народу". *Полтавська думка*. 2002. № 23. С. 1, 11.
М. Міхновський і Полтавщина.
12. Богдан-Терещенко І. "Слобожанщина" та її редактор [Микола Міхновський]. *Слово і час*. 1995. № 1. С. 11–14.

- 13.Бойко О. Д. Міхновський Микола Іванович. *Енциклопедія історії України* : у 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2009. Т. 6 : Ла-Мі. С. 766–767.
- 14.Бойко Ю. М. Міхновський і наша літературна традиція. *Вибрані праці* / Ю. Бойко ; передм. С. Білокінь ; Київ. наук. т-во імені П. Могили. Київ, 1992. С. 173–181. (Українознавство діаспори).
- 15.Бутенко А. Проблема міжнаціональних відносин в теоретичному доробку М. Міхновського. *Наукові записки з української історії*. Переяслав-Хмельницький, 2005. Вип. 17. С. 107–110.
- 16.Вербовий І. Один з організаторів української держави. *Науково-інформаційний вісник*. 2013. 2 (85). С. 67–71.
Про Миколу Міхновського.
- 17.Верстюк В., Осташко Т. Міхновський Микола Іванович. *Діячі Української Центральної Ради* : бібліогр. довідник / В. Ф. Верстюк, Т. С. Осташко ; НАН України. Київ, 1998. С. 131–133.
- 18.Вільчинський Ю. Політична філософія Миколи Міхновського. *Слово і час*. 1995. № 1. С. 6–10.
- 19.Волковинський В. Микола Міхновський. *Історія України в особах XIX - XX століття* / кер. авт. кол. І. Войцехівська. Київ, 1995. С. 261–266.
- 20.Гай-Нижник П. П. Міхновський Микола Іванович. *Енциклопедія Сучасної України* / НАН України, Наук. т-во імені Шевченка, Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України. Київ, 2019. Т. 21 : Мікро-Моя. С. 203–204.
- 21.Герашенко Т. Микола Міхновський у спогадах і оцінках його сучасників. *Молода нація*. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 13–32.
- 22.Герої нації: Микола Міхновський. *Українське слово*. 2015. 21-27 січ. (№ 3). С. 4–5; 28 січ.-3 лют. (№ 4). С. 8–9.
- 23.Гирич І. Листування З. Книша і А. Жука з приводу книжки про М. Міхновського. *Молода нація* : альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 170–172.
Про книжку, яку, очевидно, писав З. Книш про М. Міхновського, яка так і не вийшла.
- 24.Год Б. В., Сітарчук Р. Ідея української державності в політичній діяльності М. І. Міхновського. *Соціально-політична думка України: історія, сучасність, перспективи* : матеріали регіональної наук.-практ. конф., 20-21 листоп. 1996 р. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. Полтава, 1996. С. 48–50.
- 25.Голобуцький О. Микола Міхновський. *ОУН минуле і майбуття* : збірник. Київ, 1993. С. 5–24.
- 26.Головченко В. Українська Народна партія: політична реальність чи історико-патріотичний міф? *Нова політика*. 2000. № 4. С. 30–37.
Микола Міхновський і УНП.

27. Горелов М. Борець за національну державу. *Дніпро*. 1997. № 34. С. 89–107.
Про М. Міхновського (1873-1924), видатного політичного діяча, адвоката з Полтавщини.
28. Горелов М. Перший український державник. *Передвісники незалежної України* : Історичні розвідки / М. Є. Горелов. Київ, 1996. С. 14–58.
29. Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Ідеологічні моделі української державності в ХХ ст. як цивілізаційний чинник. *Держава і цивілізація в історії України* : монографія / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський ; НАН України, Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса, Ін-т археології. Київ, 2009. С. 468–520.
30. Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Початок ХХ століття: передвісники незалежної України. *Українська етнічна нація* / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський. Київ, 2012. С. 55–82.
М. Грушевський, М. Міхновський, В. Липинський, Д. Донцов. Підходи до проблем націо- та державотворення багато в чому були відмінні.
31. Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Українська ідея в ХХ столітті як цивілізаційний чинник. *Цивілізаційна історія України* : монографія / М. Є. Горелов, О. П. Моця, О. О. Рафальський ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж., Ін-т археології. Київ, 2005. С. 354–391.
32. Горський В. С. Філософські ідеї в творчості покоління "Молодої України". *Історія української філософії* : навч. посіб. для студ. вузів / В. С. Горський ; 4-е вид., допов. Київ, 2001. С. 228–260.
Роль Галичини в розробці філософії національної ідеї в Україні в другій пол. ХІХ – поч. ХХ ст. Філософське значення творчості І. Франка, Т. Зіньківського. Філософський зміст мистецької спадщини Л. Українки. Історіософія М. Міхновського.
33. Гусев В. І. Микола Міхновський. *Видатні постаті в історії України ХХ ст.* : короткі біографічні нариси / В. І. Гусев, О. В. Даниленко, Л. В. Іваницька, О. М. Назарчук. Київ, 2011. С. 246–248.
34. Дембовська Ю. Самостійність і самотність Міхновського. *Всеукраїнське об'єднання "Свобода"*. 2018. 4-10 жовт. (№ 40 (481)). С. 11.
35. Деревінський В. Концепція Миколи Міхновського щодо формування української держави. *Мандрівець*. 2015. № 5. С. 86–88.
36. Дишлюк В. М. М. Міхновський: хроніка життя і боротьби. *Рідна школа*. 1993. № 10. С. 18–23.
37. Дмитренко-Думич Ю. Микола Міхновський. *Зоря Полтавщини*. 1998. 25 листоп. С. 4; 27 листоп. С. 4.
38. Жаботинський П. "Це було велике серце". *Літературна Україна*. 2006. № 7. С. 7.
39. Жук А. Писання Миколи Міхновського. *Молода нація* : альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 40–44.

40. Жуковський А. Микола Міхновський – основоположник українського національного руху. *Розбудова держави*. 1998. № 9/10. С. 94–96.
41. Кармазіна М. Світ ідей Миколи Міхновського. *Нова політика*. 1998. № 6. С. 39–44.
42. Кицюк О. В опозиції до всіх урядів і режимів. Микола Міхновський і його місце у боротьбі за розбудову української національної держави. *Історія України*. 2011. № 18. С. 16–20.
43. Коваль Р. У Києві відновлено пам'ятник Миколі Міхновському. *Українська культура*. 2018. № 4. С. 24–26.
44. Козак І. Націоналізм М. І. Міхновського в контексті Української національної ідеї. *Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин*. Київ; Краків, 2002. С. 19–21.
45. Комзюк Л. Домінанти вітчизняної політико-правової думки. Конституційні проекти М. Драгоманова і **М. Міхновського** в контексті протистояння, діалогу і синтезу альтернативних концепцій самостійності України. *Віче*. 1997. № 12. С. 121–130.
46. Комзюк Л. Драгоманов М. і М. Міхновський : діалог альтернативних конституційно-правових концепцій самостійності України. *Сучасність*. 1999. № 7/8. С. 104–114.
47. Кот С. До боротьби за свій народ. Український націоналізм і демократичні цінності: неупереджений погляд на еволюцію теоретичної думки та програмних засад ОУН. *Українське слово*. 2009. № 1/2. С. 1–7; № 3. С. 6–7; № 5. С. 6–7.
- Про ідейні течії Миколи Міхновського.*
48. Кудрявцев Л. Апостол української державності [Микола Міхновський]. *Наука і суспільство*. 2007. № 11/12. С. 10–13.
49. Кудрявцев Л. Апостол української державності. *Урядовий кур'єр*. 2006. № 220. С. 14.
- Боротьба М. Міхновського за вільну, неподільну, єдину Україну.*
50. Куйбіда В. Мислити раціонально, діяти як переможці. *Слово Просвіти*. 2013. № 16. С. 2–3.
- Втілення ідей Миколи Міхновського в державотворення сучасної України.*
51. Курас І. Ф. Перший речник новітнього українського самостійництва. *Штрихи до політичних портретів в інтер'єрі епохи* / І. Ф. Курас. Київ, 2000. С. 3–14.
52. Курас І. Ф., Геращенко Т. С. М. І. Міхновський: постать на тлі епохи. *Український історичний журнал*. 1992. № 9. С. 76–91; № 10. С. 63–79.
53. Кухта Б. Л. Українська політична думка на переломі століть (кінець ХІХ–початок ХХ ст.). *З історії української політичної думки : текст лекцій : навч. посіб.* / Б. Л. Кухта. Київ, 1994. С. 170–182.
- і. *Микола Міхновський. С. 174–177.*

54. Ленкавський С. Роль Міхновського в початковому періоді націоналістичного руху. *Український націоналізм : твори / С. Ленкавський ; за ред. О. Сича ; Ін-т наук. студій націоналізму. Івано-Франківськ, 2022. Т. 1 : Історія. С. 114–117.*
55. Листування Зиновія Книша і Андрія Жука. *Молода нація : альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 173–225.*
Листування стосується життя і політичної діяльності Миколи Міхновського.
56. Лінецький С. Микола Міхновський: Міфи історіографії та правда історії. *Молода нація : альманах / упоряд. : М. Розумний, О. Проценко. Київ, 1996. Вип. 1. С. 215–225.*
57. Мартинець В. Микола Міхновський – піонер українського націоналізму. *Ідеологія організованого й так званого волевого націоналізму / В. Мартинець. Вінніпег, 1954. С. 7–24.*
58. Мартинець В. Микола Міхновський – піонер українського націоналізму. *Політологічні читання. 1995. № 2. С. 249–264.*
59. Мартинець В. Чи Міхновський відрікся самостійності України і став драгоманивцем? *Ідеологія організованого й так званого волевого націоналізму / В. Мартинець. Вінніпег, 1954. С. 171–195.*
60. Марченко Л. "У сю війну увійшли українці рабами, а повинні вийти з неї вільними". *Полтавська думка. 2003. № 47. С. 11.*
Про Миколу Міхновського.
61. Машика В. Т. Політичні погляди та діяльність Миколи Міхновського та Юліана Бачинського. *Порівняльні завдання з історії. 9-11 класи : [посібник] / В. Т. Машика. Харків, 2016. С. 36–37. (Бібліотека журналу "Історія та правознавство" ; Вип. 7 (151)).*
62. Медвідь Ф. Микола Міхновський як речник української національної ідеї. *Мандрівець. 2001. № 3/4. С. 45–46.*
63. Мельник І. А. Економічні й правові підстави для політичної самостійності України. *Вісник Київського національного університету. Сер. Філософія. Політологія. 2002. № 47. С. 46–48.*
Порівняльний аналіз концепції Юліана Бачинського й Миколи Міхновського.
64. Микола Міхновський – романтик української ідеї. *Українська державність у ХХ столітті : історико-політологічний аналіз. Київ, 1996. С. 41–44.*
65. Мірчук П. Микола Міхновський – апостол української державності. *Основа. 1997. № 33. С. 66–99.*
66. Мірчук П. Микола Міхновський. Апостол української державності / Т-во Української Студіюючої Молоді ім. М. Міхновського. Філядельфія : [б. в.], 1960. 136 с. : портр.
67. Міхновський Микола. *Українська революція. Історичні портрети : Іля студ. іст. ф-тів вузів / С. В. Корновенко, А. Г. Морозов, О. П. Реєнт ; Ін-т іст.*

- України НАН України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. Вінниця, 2004. С. 142–147.
68. Міхновський Микола Іванович (31 березня 1873 – 3 травня 1924). *Край*. 2013. 4 (108). С. 15–16.
69. Міхновський Микола Іванович (1873–1924). *Довідник з історії України (А–Я)* : посіб. для середніх загальноосвітніх навч. закл. / за ред.: І. З. Підкови, Р. М. Шуста ; Ін-т іст. дослідж. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. Київ, 2001. С. 477.
70. Млиновецький Р. Методи стосовані нашими автономістами для приховання правди і підтримування москвафільства. *Нариси з історії українських визвольних змагань. 1917–1918* / Р. Млиновецький. Львів, 1994. С. 58–71.
- М. Міхновський – "безкомпромісовий націоналіст-самостійник". С. 63–68.*
71. Мукомела О. "Десять заповідей" для українців. *Пам'ять століть*. 2009. № 3/4. С. 159.
- Про Миколу Міхновського.*
72. Недвораєв М. "Человек, страшно неуживчивый..." *Голос України*. 2013. № 61/62. С. 9.
- До 140-річчя з дня народження українського політичного діяча, правознавця, адвоката Міхновського Миколи Івановича.*
73. Остапчук Н. Зродились ми великої години. У травні пішли з життя кращі сини України ХХ століття: **Микола Міхновський**, Симон Петлюра, Євген Коновалець. *Україна молода*. 2021. 25 трав. (№ 50). С. 6.
- День Героїв на честь українських вояків-борців за волю України відзначають у травні. Коли виникла ця традиція і як вона іде до загалу українців?*
74. Петрушенко М. Триумф і трагедія Миколи Міхновського. *Урядовий кур'єр*. 2009. № 44. С. 13.
75. Підгайний С. Микола Міхновський і СБУ. *Молода нація*. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 33–39.
76. Пінчук С. Історична постать Миколи Міхновського. *Українське слово*. 1998. 17 верес. С. 6.
77. Сабадуха В. Українська ідея у розумінні М. Міхновського. *Мандрівець*. 2012. № 6. С. 4–5.
78. Сиротюк Ю. Велетні українського духу. *Українське слово*. 2002. 16-22 трав. С. 1–2.
79. Ситник В. Микола Міхновський про формування національно свідомої особистості як суб'єкта українського державотворення. *Визвольний шлях*. 2006. № 12. С. 78–87.
80. Ситник В. Особистісно орієнтований підхід до навчально-виховного процесу в ранній спадщині М. Міхновського. *Вища освіта України*. 2005. № 2. С. 112–116.

81. Ситник О. Українська ідея М. Міхновського. *Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин*. Київ; Краків, 2002. С. 21–23.
82. Смогоржевська І. Микола Міхновський – самовідданий борець за національне визволення. *Київська старовина*. 2008. № 4. С. 145–150.
83. Солдатенко В. "...Найдужче любити український народ..." Роздуми з приводу виходу книги про Миколу Міхновського. *Дзеркало тижня*. 2006. № 16-17. С. 26.
Про книгу Турченко Ф. Г. "Микола Міхновський: життя і слово." (Київ, 2006).
84. Сосновський М. **Микола Міхновський** і Дмитро Донцов – речники двох концепцій українського націоналізму. *Записки Наукового Товариства ім. Шевченка*. Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1976. Т. CLXXXII (192): Доповіді Наукового Конгресу для відзначення сторіччя НТШ. Секція Історії України і члени Історично-Філософської Секції. С. 187–197.
85. Спогади Совачевої про **М. Міхновського**. *Молода нація*: альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 226–230.
86. Створення і діяльність українських партій Наддніпрянщини. *Новітня історія України (1900–2000)*: підруч. для студ. іст. спец. вузів / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин. Київ, 2000. С. 46–67.
Українська народна партія на чолі з М. Міхновським. С. 55–59.
87. Створення українських політичних партій. *Історія України* / упоряд.: С. Крупчан, О. Скопненко, О. Іванюк. Київ, 2009. С. 449–455.
Революційна українська партія (РУП), Українська народна партія (УНП) та М. Міхновський.
88. Стрельський Г. Корифеї вітчизняного правознавства. *Історія в школі*. 2006. № 11. С. 40–44.
89. Ткаченко Ю. "Батько українських націоналістів" [Микола Міхновський]. *Віче*. 1995. № 11. С. 127–138.
90. Топчій А., Лук'янчук Г. Він першим назвав себе українським націоналістом: Микола Міхновський. *Українське слово*. 2018. 25 квіт. - 8 трав. (№ 17/18). С. 7.
91. Требіна Н. "Українська нація мусить спинити панування чужинців..." (До 145-річчя від дня народження М. І. Міхновського). *Полтавська думка*. 2018. 22 берез. (№ 12). С. 14.
92. Турченко Ф. Біобібліографія М. Міхновського. *Молода нація*: альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 245–250.
93. Турченко Ф. Микола Міхновський у літературній творчості. *Березіль*. 2013. № 5/6. С. 26–29.
94. Турченко Ф. Микола Міхновський: становлення світогляду. *Молода нація*: альманах / ред. О. Проценко. Київ, 2003. Вип. 2 (27). С. 59–125.
95. Турченко Ф. Г. "Харківський проект" Миколи Міхновського. *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету*

- / Запорізький держ. ун-т, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення. Запоріжжя, 2002. Вип. XV. С. 7–35.
96. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський і створення Української Центральної Ради. *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету* / Запорізький нац. ун-т; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення. Запоріжжя, 2005. Вип. XIX. С. 142–152.
97. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський у період російської революції 1905–1907 років. *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету* / Запорізький держ. ун-т, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення. Запоріжжя, 2003. Вип. 16. С. 86–105.
98. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський: життя і слово. Київ : Генеза, 2006. 320 с. : іл.
У монографії вперше в українській історіографії досліджено життєвий шлях, світогляд і суспільно-політичну діяльність одного з найвидатніших діячів українського руху за незалежність Миколи Івановича Міхновського (1873–1924). На основі широкої джерельної бази, зібраної в різних архівах України, відтворено біографію М. І. Міхновського, розвінчано багато історіографічних міфів навколо цієї непересічної особистості.
99. Турченко Ф. Г. Микола Міхновський: між двома революціями (1907–1917). *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету* / Запорізький держ. ун-т, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення. Запоріжжя, 2004. Вип. ХУІІІ. С. 80–102.
100. Турченко Ф. Г. Михайло Грушевський vs. **Микола Міхновський** (дискусія сучасників: погляд через сторіччя). *Український історичний журнал*. 2013. № 2. С. 74–94.
101. Турченко Ф. Г. Останні роки у Києві (Фрагмент із біографії Миколи Міхновського). *Наукові праці історичного факультету Запорізького державного університету* / Запорізький держ. ун-т, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України – Запорізьке відділення. Запоріжжя, 2002. Вип. 14. С. 45–67.
102. Турченко Ф. Г. П. Скоропадський і **М. Міхновський** 1918р.: дві моделі державного будівництва. *Український історичний журнал*. 2008. № 4. С. 48–59.
103. Уривалкін О. М. Український національний рух та створення партій. *Довідник з історії України* / О. М. Уривалкін. Київ, 2009. С. 489–492.
РУП та УНП в політичному житті М. Міхновського. С. 490–491.
104. Червак Б. Актуальний Микола Міхновський. *Українське слово*. 2013. № 14. С. 1, 4.

До 100-річчя українського політичного та громадського діяча Миколи Міхновського.

105. Червак Б. Націоналізм. Від **Миколи Міхновського** до Миколи Сціборського. *Українське слово*. 2000. 3 лют. С. 13.
106. Чоповська О. Микола Міхновський. *Освіта*. 1992. 16 груд.
107. Шамрай В. Права та свободи громадян за конституційним проектом М. Міхновського. *Право України*. 2010. № 4. С. 349–357.
108. Шамрай В. В. Дитячі та молоді роки Миколи Міхновського, генезис політичного та правового світогляду, перші кроки у громадсько-політичному русі. *Держава і право* : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ, 2008. Вип. 39. С. 168–173.
109. Шамрай В. В. Становлення та еволюція державно-правових поглядів Миколи Міхновського, його громадсько-політична і правнича діяльність. *Держава і право* : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки / Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ, 2007. Вип. 38. С. 216–221.
110. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Змагання національно-демократичних об'єднань та політичних партій за українську державність. *Історія української державності* : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вузів / В. П. Шевчук, М. Г. Тараненко. Київ, 1999. С. 173–186.
Участь М. Міхновського в Революційній українській партії та Українській народній партії.
111. Шкільник М. Організація української армії за часів Центральної Ради. *Україна у боротьбі за державність в 1917–1921 рр. Спомини і роздуми* / М. Шкільник ; упоряд. В. Верстюк. Київ, 2016. С. 155–166.
Організація української збройної сили Миколою Міхновським (березень 1917 року).
112. Яременко В. Микола Міхновський – ідеолог державної самостійності України. "...Літератури дивна течія..." / В. Яременко ; передм. В. Шевчука. Київ, 2011. Кн. 2 : Праці 2001-2010 років. С. 350–356.

Іменний покажчик

Белебеха І.	9	Куйбіда В.	50
Білокінь С.	14	Курас І.Ф.	10, 29, 51, 52
Блажко А.	11	Кухта Б.Л.	53
Богдан-Терещенко І.	12	Ленкавський С.	54
Бойко О.Д.	13	Лінецький С.	56
Бойко Ю.	14	Лісовий В.	2, 3, 4
Бутенко А.	15	Лук'янчук Г.	90
Вербовий І.	16	Мартинець В.	57–59
Верстюк В.	17, 111	Марченко Л.	60
Вільчинський Ю.	18	Машика В.Т.	61
Войцехівська І.	19	Медвідь Ф.	62
Волковинський В.	19	Мельник І.А.	63
Гай-Нижник П.П.	20	Мірчук П.	65, 66
Геращенко Т.	21, 52	Міхновський М.	1–8
Гирич І.	23	Млиновецький Р.	70
Год Б.В.	24	Морозов А. Г.	67
Голобуцький О.	25	Моця О.П.	6, 29–31
Головченко В.	26	Мукомела О.	71
Горелов М.	6, 27–31	Назавчук О. М.	33
Горський В.С.	32	Недвораєв М.	72
Гунчак Т.	1, 7	Остапчук Н.	73
Гусєв В. І.	33, 86	Осташко Т.	17
Даниленко О. В.	33	Петрушенко М.	74
Дембовська Ю.	34	Підгайний С.	75
Деревінський В.	35	Підкова І. З.	69
Дишлюк В.М.	36	Пінчук С.	76
Дмитренко-Думич Ю.	37	Проценко В.	2, 3, 4
Дрожжин В. П.	86	Проценко О.	23, 39, 55, 56, 85, 92, 94
Жаботинський П.	38	Рафальський О.О.	6, 29–31
Жук А.	23, 39, 55	Реєнт О. П.	67
Жуковський А.	40	Розумний М.	56
Іваницька Л. В.	33	Сабадуха В.	77
Іванюк О.	87	Семків О. І.	8
Кармазіна М.	41	Сітарчук Р.	24
Кицюк О.	42	Сиротюк Ю.	78
Коваль Р.	43	Ситник В.	79, 80
Козак І.	44	Ситник О.	81
Комзюк Л.	45, 46	Слюсаренко А. Г.	86
Корновенко С. В.	67	Смогоржевська І.	82
Кот С.	47	Смолій В.	11
Крупчан С.	87	Солдатенко В.	83
Кудрявцев Л.	48, 49		

Сольчаник Р.	1, 7	Уривалкін О.М.	103
Сосновський М.	84	Червак Б.	104, 105
Стрельський Г.	88	Чоповська О.	106
Тараненко М.Г.	110	Шамрай В.	107–109
Ткаченко Ю.	89	Шевчук В.П.	110, 112
Топчій А.	90	Шкільник М.	111
Требіна Н.	91	Шуста Р. М.	69
Турченко Ф.	83, 92–102	Яременко В.	112